

Sygn. akt III AUa 900/18

Sygn. akt III AUz 23/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SA Elżbieta Gawda
Protokolant:	sekretarz sądowy Krzysztof Wiater

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2019 r. na posiedzeniu jawnym

sprawy z wniosku S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wysokość świadczenia i odsetki

na skutek apelacji S. K. od wyroku Sądu Okręgowego
w Zamościu

z dnia 24 sierpnia 2018 r. sygn. akt IV U 1317/17

i zażalenia S. K.

na postanowienia zawarte w punktach I i III wyroku

p o s t a n a w i a:

I. ***odrzuć apelację;***

II. ***odrzuć zażalenie.***

Elżbieta Gawda Małgorzata Pasek Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 900/18

Sygn. akt III AUz 23/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w sprawie S. K.:

1) decyzją z dnia 27 października 2017 r. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od dnia 1 października 2017 r., przy przyjęciu podstawy wymiaru dotychczas przyznanej emerytury wcześniejszej, ustalił jej wysokość wraz ze zwiększeniem z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników i wypłacił wnioskodawcy wyrównanie świadczenia za okres od 1 października 2017 r. do 30 listopada 2017 r., wstrzymując wypłatę pobieranej wcześniej emerytury.

2) decyzją z dnia 20 lutego 2018 r. przeliczył wnioskodawcy wysokość emerytury od dnia 1 lutego 2015 r., tj. za okres 3 lat poprzedzających miesiąc wydania decyzji, przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru - 77,34% i wypłacił wyrównanie świadczenia za okres od 1 lutego 2015 r. do 28 lutego 2018 r.

Wnioskodawca w odwołaniu od decyzji z dnia 27 października 2017 r. wniósł o uwzględnienie wszystkich jego okresów zatrudnienia i rzeczywistych zarobków, a w odwołaniu od decyzji z dnia 20 lutego 2018 r. o wyrównanie emerytury za okres od (...), tj. za okres 3 lat wstecz od miesiąca zgłoszenia wniosku oraz wypłatę odsetek od (...).

Wyrokiem z 24 sierpnia 2018 roku Sąd Okręgowy w Zamościu umorzył postępowanie w części dotyczącej odwołania od decyzji z 27 października 2017 roku (pkt I), zmienił zaskarżoną decyzję z 20 lutego 2018 roku w ten sposób, że ustalił S. K. prawo do ponownego ustalenia wysokości emerytury przy uwzględnieniu wskaźnika podstawy wymiaru - 77,34% od (...) (pkt II), wniosek S. K. o ustalenie prawa do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie wyrównania emerytury od(...) roku przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w Oddziałowi w B. (pkt III wyroku).

Podstawa były następujące ustalenia:

S. K., ur. (...), do dnia 20 listopada 2009 r. pozostawał w zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie (...) J. S. w K.. Od dnia 1 grudnia 2009 r. organ rentowy przyznał mu prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z zatrudnieniem w szczególnych warunkach. Podstawę wymiaru tej emerytury ustalił na podstawie wynagrodzeń wnioskodawcy z 20 lat z okresu 1969 - 1995 (wwpw - 40,47%). Od dnia 1 marca 2010 r. organ rentowy przeliczył wnioskodawcy wysokość emerytury, ustalając podstawę wymiaru w oparciu o wynagrodzenia z innych 20 lat z okresu 1974-1994 (wwpw - 68,72%).

W związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, wnioskodawca w dniu (...)zgłosił w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do nowej emerytury, w którym wskazał, aby do obliczenia tej emerytury przyjęć „zarobki pozwalające na ustalenie najkorzystniejszej kwoty świadczenia”. Po rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 27 października 2017 r., przyznał wnioskodawcy przedmiotowe świadczenie, przyjmując do obliczenia jego wysokości, dotychczasową podstawę wymiaru (wwpw - 68,72%).

W toku postępowania odwoławczego organ rentowy wydał drugą z zaskarżonych decyzji z dnia 20 lutego 2018 r., na podstawie której przeliczył wnioskodawcy wysokość emerytury od dnia 1 lutego 2015 r., ustalając podstawę wymiaru w oparciu o wynagrodzenia z 20 lat z okresu 1972 - 1994 (wwpw - 77,34%) i wypłacając wyrównanie z odsetkami.

Różnica w wysokościach emerytury wskazanych w zaskarżonych decyzjach wynikała z faktu, że w decyzji z dnia 27 października 2017 r. organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru przyjął wynagrodzenia za lata: 1974 - 1988, 1990 - 1994 (wwpw - 68,72%, k. 136 a.e.), a w decyzji z dnia 20 lutego 2018 r. za lata: 1972 - 1988, 1991, 1993 - 1994 (wwpw - 77,34%, k. 11, 12 a.e.).

Przy wydawaniu pierwszej z wymienionych decyzji z dnia 27 października 2017 r. organ rentowy, wskutek błędu, pominął wynagrodzenie wnioskodawcy osiągnięte w latach 1972 - 1974 w Kooperacyjnej (...) Spółdzielni Produkcyjnej w D., a błąd w tym zakresie naprawił przez wydanie drugiej z zaskarżonych decyzji z dnia 20 lutego 2018 r. i wtedy ustalił najkorzystniejszy dla wnioskodawcy wariant podstawy wymiaru emerytury.

Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wnioskodawcy w Kooperacyjnej (...) Spółdzielni Produkcyjnej w D. z dnia 5 sierpnia 2003 r., jest zamieszczone w aktach kapitału początkowego wnioskodawcy i zostało złożone przez wnioskodawcę w dniu 24 października 2003 r.

Aktualnie przy ustaleniu podstawy wymiary pominięte są lata 1990 (wskaźnik 37,35%) i 1992 (wskaźnik 50,01%), a przyjęte w ich miejsce korzystniejsze lata 1972 (wskaźnik 95,85%) i 1973 (wskaźniki 145%) natomiast wynagrodzenie za 1974 r. zostało zwiększone o kwotę 7.260 zł uzyskaną przez wnioskodawcę w (...)Spółdzielni(...) w D. (dotychczasowy wskaźnik za 1974 - 62,91%, a obecny po doliczeniu w/w kwoty - 81,91%).

Wnioskodawcy przy ustalaniu wysokości do emerytury od 1 grudnia 2009 r., jest przyznane i wypłacane od tej daty, zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, obliczone według zasad jak część składkowa emerytury rolniczej. Przy ustalaniu wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił wszystkie wykazane przez wnioskodawcę okresy składkowe i nieskładkowe.

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych i kapitału początkowego wnioskodawcy.

Wobec nieprzedstawienia przez wnioskodawcę konkretnych zarzutów, co do prawidłowości wyliczenia przez organ rentowy wysokości emerytury Sąd nie uwzględnił jego wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego na okoliczność wyliczenia wysokości tej emerytury.

Sąd Okręgowy uznał, że postępowanie w części dotyczącej odwołania od decyzji z dnia 27 października 2017 r., podlega umorzeniu, zasadne jest odwołanie wnioskodawcy od decyzji z dnia 20 lutego 2018 r., a wniosek wnioskodawcy o ustalenie prawa do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie wyrównania emerytury od dnia (...), podlega przekazaniu do rozpoznania organowi rentowemu.

Wydanie przez organ rentowy w toku postępowania zaskarżonej decyzji z dnia 20 lutego 2018 r., stanowi uwzględnienie żądań wnioskodawcy zawartych w odwołaniu od decyzji z dnia 27 października 2018 r., dotyczących uwzględnienia jego rzeczywistych zarobków.

Zgodnie z art. 477¹³ § 1 zd. pierwsze k.p.c., zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Wydanie przez organ rentowy decyzji z dnia 20 lutego 2018 r. ustalającej wysokość emerytury od dnia 1 lutego 2015 r. (wzrost - 77,34%), jest korzystną dla wnioskodawcy zmianą decyzji z dnia 27 października 2017 r., ustalającej wysokość tego świadczenia od 1 października 2017 r. (wzrost - 68,72%).

W tej sytuacji postępowanie w części dotyczącej decyzji z dnia 27 października 2017 r., podlegało umorzeniu. Podstawę umorzenia postępowania w tej części można również wywodzić z normy art. 355 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania m.in. w sytuacji, gdy wydanie wyroku stało się zbędne. Wydanie przez organ rentowy decyzji z dnia 20 lutego 2018 r. skutkuje że orzekanie co do istoty w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 27 października 2017 r., stało się zbędne.

Stosownie do treści art. 15 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz.1270 ze zm.):

Podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę (ust. 1); Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (ust. 6).

W myśl art. 133 ust. 1 cyt. ustawy:

W razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3 (pkt 1);
- za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego (pkt 2).

Wniosek o przyznanie emerytury, przy przyjęciu zarobków pozwalających na ustalenie najkorzystniejszej kwoty świadczenia, wnioskodawca złożył w dniu (...). Dotychczas pobierał emeryturę w zaniżonej kwocie. Wynikało to z błędu organu rentowego, który ustalił podstawę wymiaru z zastosowaniem wwpw - 68,72%, zamiast prawidłowego, najkorzystniejszego dla wnioskodawcy wwpw - 77,34%.

W tych okolicznościach wnioskodawcy przysługuje prawo do wyższego świadczenia nie od 1 lutego 2015 r., jak przyjął organ rentowy (3 lata wstecz od miesiąca wydania nowej decyzji), a od (...) (3 lata wstecz od miesiąca zgłoszenia przez wnioskodawcę wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury).

Organ rentowy przyznał wnioskodawcy zwiększenie za okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, gdyż zgodnie z art. 56 ust. 4 ustawy, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe nie zostały uzupełnione okresami wymienionymi w art. 10, emerytura ulega zwiększeniu za okres opłacania składek na Fundusz Emerytalny (...), Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) i ubezpieczenie emerytalno-rentowe (...). Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru przewidzianych dla części składkowej w przepisach, o których mowa w ust. 3, czyli jest to kwota odpowiadająca części składkowej emerytury ustalonej według zasad wymiaru określonych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd podniósł, że wnioskodawca - na wymagane dla przyznania emerytury 25 lat - wykazał ponad 27 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a zatem w jego przypadku nie zachodziła potrzeba uzupełniania stażu emerytalnego, okresem ubezpieczenia społecznego rolników lub okresem pracy w gospodarstwie rolnym.

Wniosek wnioskodawcy o odsetki z tytułu opóźnienia w wypłacie wyrównania emerytury od(...) jest nowym wnioskiem zgłoszonym na etapie postępowania odwoławczego, stąd ten wniosek - na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. - należało przekazać do rozpoznania organowi rentowemu.

Z tych względów Sąd Okręgowy, w oparciu o powołane wyżej przepisy i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Od powyższego orzeczenia apelację złożył S. K. zaskarżając je w całości. Zarzucił niezgodność ustaleń faktycznych sądu z materiałem dowodowym w sprawie, w szczególności poprzez przyjęcie, że wyliczenie wysokości świadczenia dokonane przez ZUS jest prawidłowe, a także bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości a tym samym nierozpoznanie istoty sprawy, wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego celem obliczenia wysokości emerytury według najkorzystniejszego wariantu, ewentualnie o uchyleniu wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zamościu.

W piśmie procesowym z dnia 6 grudnia 2018 roku wnioskodawca oświadczył, że zaskarża również rozstrzygnięcia zawarte w punkcie I i III wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja i zażalenie podlegają odrzuceniu.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że na postanowienia dotyczące umorzenia postępowania (pkt I) oraz w przedmiocie przekazania organowi rentowemu wniosku o ustalenie prawa do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie emerytury (pkt III przysługuje zażalenie). Zażalenie przysługuje także wtedy, gdy postanowienia te zostały zamieszczone w wyroku, bowiem o rodzaju i dopuszczalności środka odwoławczego decyduje przedmiot rozstrzygnięcia, a nie forma orzeczenia. W niniejszej sprawie od obu postanowień wnioskodawcy przysługiwało zatem zażalenie, które powinno być wniesione z zachowaniem wiążących się z tym środkiem reguł procesowych. Na rozprawie, po ogłoszeniu orzeczenia Sąd I instancji prawidłowo pouczył wnioskodawcę o sposobie, terminach wniesienia zarówno apelacji jak i zażalenia.

Odpis wyroku Sądu Okręgowego z uzasadnieniem został doręczony wnioskodawcy w dniu 14 września 2018 r. (k. 64), przez co termin do wniesienia zażalenia upłynął z dniem 21 września a 2018 r., natomiast apelacja, którą powód zaskarżył również postanowienia zawarte w punkcie I i III sentencji orzeczenia, została wniesiona w dniu 28 września 2018 r. (k. 65), a więc po upływie terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem termin do wniesienia zażalenia jest tygodniowy i liczy się od doręczenia postanowienia, a gdy strona nie zażądała w terminie przepisany doręczenia postanowienia zapadłego na rozprawie - od ogłoszenia postanowienia.

W tej sytuacji zażalenie wnioskodawcy z mocy art. 373 w zw. z art. 370 k.p.c. podlegało odrzuceniu, jako wniesione po upływie przepisane terminu.

Odnosnie apelacji wskazać należy, że zgodnie z art. 370 k.p.c. Sąd pierwszej instancji odrzuci na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisane terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Wskazać należy, że apelacja z innych przyczyn niedopuszczalna, to w szczególności apelacja w stosunku do orzeczenia nieistniejącego.

Zaskarżonym wyrokiem w punkcie II Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję z 20 lutego 2018 roku w ten sposób, że ustalił S. K. prawo do ponownego ustalenia wysokości emerytury, przy uwzględnieniu wskaźnika podstawy wymiaru - 77,34% od (...). W sentencji tego wyroku brak było rozstrzygnięcia w przedmiocie oddalenia odwołania w pozostałej części.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, w sytuacji gdy strona wniosła środek odwoławczy dotyczący przedmiotu nieobjętego rozstrzygnięciem w sentencji orzeczenia, to środek ten podlega odrzuceniu jako niedopuszczalny z powodu braku substratu zaskarżenia (por. postanowienia SN z dnia: 25 lutego 1997 r., II CKN 15/97, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 89; 11 września 2002 r., V CKN 1165/00, LEX nr 57221; 19 lipca 2006 r., I CZ 35/06, LEX nr 584195; 10 listopada 2009 r., II PZ 19/09, LEX nr 574537; 4 lutego 2011 r., I UZ 174/10, LEX nr 1391158, 21 września 2011 r., II PK 34/11, LEX nr 1103014). Tak też wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 stycznia 2015 r. (II UZ 60/14 LEX nr 1652391).

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak w sentencji zaskarżonego apelacją wyroku rozstrzygnięcia oddalającego odwołanie, czyni wyrok w tym zakresie nieistniejącym i uniemożliwia skutecznego jego zaskarżenie w tej części. Wnioskodawca mógł wnieść o uzupełnienie wyroku Sądu Okręgowego w tej części czego nie uczynił.

Ubocznie zaznaczyć należy, że w toku procesu wnioskodawca nie przedstawiał, żadnych merytorycznych, konkretnych zarzutów, co do wysokości emerytury. Sąd Apelacyjny zaznacza, że potrzeba powołania biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego przekonania strony, że wiedza fachowa biegłego danej specjalności jest konieczna dla wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 listopada 2017 r., sygn. akt III APa 9/17), LEX nr 2463415). W toku postępowania przed Sądem Okręgowym ubezpieczony nie przedstawił żadnych argumentów, ani też dodatkowej dokumentacji czy innych dowodów które mogłyby podważyć prawidłowość zaskarżonych decyzji i uzasadnić wniosek o powołanie biegłego.

W tym stanie rzeczy apelacja wnioskodawcy powinna być odrzucona przez Sąd Okręgowy. Zgodnie z art. 373 zd. 1 k.p.c. sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji.

Z tych względów, Sąd Apelacyjny orzekł jak w postanowieniu.